

ФУНДАМЕНТАЛ ТАДҚИҚОТЛАР ЖУРНАЛИ

ЖУРНАЛ ФУНДАМЕНТАЛЬНЫХ ИССЛЕДОВАНИЙ | JOURNAL OF FUNDAMENTAL STUDIES

ISOMOVA Dildora Farxod qizi*Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti**assistent*<https://doi.org/10.5281/zenodo.12704351>

О‘ЗБЕКISTONDA IJTIMOIIY TURIZMNI YANADA RIVOJLANTIRISH

ANNOTATSIYA

O‘zbekiston turizm sohasida bozor munosabatlari amal qila boshladi, davlatning ko‘plab turistik korxonalari xususiylashtirildi, turistik mahsulot yaratish hamda shu turistik mahsulotga mustaqil narx belgilash erkinligi yaratib berildi. Natijada turistik bozorda korxonalar orasida raqobat yuzaga keldi. Raqobat O‘zbekiston turistik korxonalarining o‘z faoliyatini yanada rivojlantirish uchun yanada sifatli mahsulot ishlab chiqarish va bu bilan umumiy rivojlanishni ta‘minlashga undadi. Ushbu maqola o‘zib borayotgan turizm sohasining bugungi kunda O‘zbekiston iqtisodiyotida tutgan o‘rni va ushbu soha rivojlanishiga ta‘siri xususida so‘z yuritadi.

Kalit so‘zlar: ziyorat turizm, ichki va tashqi turizm, tarixiy va ziyoratgoh joylar, madaniy joylar, pandemiya, turizmni tahlil qilish.

ДАЛЬНЕЙШЕЕ РАЗВИТИЕ СОЦИАЛЬНОГО ТУРИЗМА В УЗБЕКИСТАНЕ

АННОТАЦИЯ

В туристическом секторе Узбекистана начали применяться рыночные отношения, многие туристические предприятия государства были приватизированы, появилось право на создание туристического продукта и свободу устанавливать независимую цену на один и тот же туристический продукт. В результате на туристическом рынке возникла конкуренция между предприятиями. Конкурс побудил туристические предприятия Узбекистана производить более качественную продукцию для дальнейшего развития своей деятельности, тем самым обеспечивая общее развитие. В этой статье речь пойдет о роли растущего туристического сектора в экономике Узбекистана сегодня и его влиянии на развитие этого сектора.

Ключевые слова: паломнический туризм, внутренний и выездной туризм, исторические и паломнические места, культурные достопримечательности, пандемия, анализ туризма.

FURTHER DEVELOPMENT OF SOCIAL TOURISM IN UZBEKISTAN

ANNOTATION

In the tourism sector of Uzbekistan, market relations began to apply, many tourist enterprises of the state were privatized, the creation of a tourist product and the freedom to set an independent price for the same tourist product were created. As a result, rakobat appeared among enterprises in the tourist boroz. The competition encouraged Uzbekistan's tourism enterprises to produce more quality products to further develop their activities, thereby ensuring overall development. The Ushba article talks about the role of the growing tourism sector in the economy of Uzbekistan today and the impact of the ushba on the development of the industry.

Key words: Visit tourism, internal and external tourism, historical and pilgrimage sites, cultural sites, pandemic, Tourism Analysis.

Mustaqillik sharofati bilan O'zbekiston Respublikasi keng jahonga yuz tutdi va xalqaro aloqalarga kirishib ketdi, O'zbekiston xalqaro aloqalarining rivojlanishida turizm sohasi alohida ajralib turadi. Mustaqillikdan oldin O'zbekiston aholisi sobiq markaz ruxsati bilangina chet ellarda sayohat qilib kelar edi, xorijiy turistlar ham avval Moskvaga kelib, so'ng O'zbekistonga tashrif buyura olishar edi.

Buning ustiga, turizmdan olinadigan barcha daromadlarni (shuningdek, valyuta daromadlarining ham hammasini) to'g'ridan-to'g'ri sobiq markazga jo'natish majburiy edi. Xorijiy turistlarga ko'rsatilgan xizmatlar harajati O'zbekiston byudjetidan qoplanar, buning evaziga markazdan hech nima olinmas edi. Ya'ni, xalqaro turizmdan O'zbekiston faqatgina zarar ko'rar edi.

Mustaqillikka erishgandan so'ng O'zbekiston hukumati birinchilar qatorida turizm sohasining rivojlanishiga alohida e'tibor qarata boshladi va buning uchun mas'ul bo'lgan yagona tashkilotni tuzdi. O'zbekiston Respublikasida turizmning rivojlanishi uchun mas'ul bo'lgan tashkilot "O'zbekturizm" Milliy Kompaniyasidir [1].

Kompaniya O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 1992-yil 27-iyuldagi UP-447 raqamli "O'zbekturizm" Milliy kompaniyasining tashkil etilishi" to'g'risidagi Farmoni asosida tashkil etilgan. «O'zbekturizm» Milliy kompaniyasining tarkibiga alohida-alohida xo'jalik faoliyati yuritgan "Inturist", "Sputnik" va Kasaba ittifoqlarining turizm va ekskursiyalar bo'yicha Kengashi kabi tashkilotlarning mintaqaviy tarkibiy bo'linmalari birlashtirildi.

Milliy kompaniyaning faoliyat yuritishi davomida Respublikamiz turizmida katta o'zgarishlar amalga oshirildi. Oldinlari mehmonxonalar uchun dam olish uylari, turistik bazalar, kempinglar umuman zamonaviy talablarga javob bera olmas edi. Chunki ularni ta'mirlash, qayta qurish va jihozlash masalalari sobiq Markaz tomonidan ko'rib chiqilgan. Mustaqillikka erishilishi bilan bu holga, shuningdek, turizm sohasidan olingan daromadning barchasini respublika tashqarisiga olib chiqib ketilishiga chek qo'yildi..

"O'zbekturizm" Milliy Kompaniyasining vujudga kelishi va bu tashkilotning 1993 yili Butunjahon turizm tashkilotiga a'zo bo'lib kirishi O'zbekiston turizmi taraqqiyotida qo'yilgan ulkan qadam bo'ldi. Respublikada xalqaro turizmni yangi bosqichga ko'tarish va samarali faoliyat ko'rsatishiga mos keladigan yangi shart- sharoit va mexanizmlar vujudga keldi.

Keyingi yillarda O'zbekiston Respublikasida xalqaro turizmni rivojlantirish borasida ishlab chiqilgan muhim hujjatlar qatoriga O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 1995-yil 2-iyundagi «Buyuk Ipak yo'li»ni qayta tiklashda O'zbekiston Respublikasi ishtirokini avj oldirish va respublikada Xalqaro turizmni rivojlantirish borasidagi chora-tadbirlar to'g'risida»gi Farmoni hamda mazkur farmonni amalga oshirish maqsadida e'lon qilingan O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 1995-yil 3-iyundagi «O'zbekiston Respublikasida xalqaro turizmning zamonaviy infratuzilmasini barpo etish chora-tadbirlari to'g'risida»gi qarorini kiritish mumkin [2].

O‘zbekiston xalqaro turizmining rivojlanishida “Buyuk Ipak Yo‘li” ning tutgan o‘rni va mohiyati nihoyatda cheksiz. Bir necha asrlar davomida ushbu zaminning G‘arb va Sharqida istiqomat qilgan xalqlarni Janubiy-Sharqiy Osiyodan to O‘rta yer dengizi mamlakatlarigacha cho‘zilgan va “Buyuk Ipak Yo‘li” deb nom olgan savdo- sotiq yo‘li bir-biri bilan bog‘lab turar edi. Bu yo‘lga «Ipak Yo‘li» deb nom berilishining asosiy sababi, bu yerda tashiladigan mahsulotlarning asosiy qismi ipak matolari va mahsulotlari bo‘lganli-gidandir.

Ipak tayyorlash bilan bog‘liq bo‘lgan sir- asrorlarni Xitoy ustalari ming yillar davomida boshqa odamlardan yashirib kelgan. Ammo “Buyuk Ipak Yo‘li” orqali tashilgan mahsulotlar faqat ipakdangina iborat bo‘lmay, balki bu yo‘l orqali bronza, chinni, jun, xom ashyolar va ulardan tayyorlangan buyumlar ham edi. “Buyuk Ipak Yo‘li” qariyb ikki ming yillik tarixga ega bo‘lib, bu yo‘l asosan Italiyadan tortib Turkiya orqali Iroq va Eronga borgan. U yerdan esa Markaziy Osiyo hamda Shimoliy Pomir orqali o‘tib Qashqar va Yorkentgacha yetgan. Bu yerda yo‘l ikkiga ajralgan hamda shimol tomondan Takla- Makon sahrosini aylanib o‘tib, Lobnor ko‘li yaqinida yana qo‘shilgan va Xitoygacha borgan.

Buyuk Ipak Yo‘lida Turkiston hududi yetakchi rolni bajarib kelgan. Ushbu hududdagi Samarqand, Buxoro, Xiva, Termiz, Xo‘jand, Chorjuy kabi qator shaharlar ipak yo‘lidagi asosiy manzillar bo‘lgan. O‘zbekiston o‘zining qo‘lay geografik o‘rni tufayli bu tarixiy yo‘lda markaziy o‘rinni egallagan. «Buyuk Ipak Yo‘li» ko‘p asrlar davomida kishilik madaniyatining vujudga kelishida katta o‘rin egallagan.

Uning tarixda tutgan o‘rni hamda ahamiyatini tiklash, bu yo‘lda turizmni rivojlantirish kabi maqsadlarni mo‘ljallab, 1994-yilning oktyabr oyida Birlashgan Millatlar Tashkiloti va uning nufuzli tashkiloti YUNESKO ishtirokida O‘zbekistonda Butunjahon turistik tashkilotining kengashi bo‘lib o‘tdi. Kengash a‘zolari Ipak yo‘li bo‘ylab turizm faoliyatini tiklash va rivojlantirishga qaratilgan Samarqand Dekloratsiyasini qabul qildi.

1995-yil oktyabrda Toshkent shahrida «Ipak Yo‘lida turizm» nomi bilan birinchi xalqaro turistik yarmarka o‘tkazildi. Shundan beri bunday yarmarka har yili uzluksiz ravishda o‘tkazilib kelinmoqda. Bu yarmarkalarda tuzilgan shartnoma va bitimlar xalqaro turizmni yanada rivojlantirish, Respublikaning turizmga oid imkoniyatlarini ishga solish hamda «Buyuk Ipak Yo‘li»ga xos bo‘lgan qadimiy an‘analarni tiklashga keng yo‘l ochib berdi.

ИҚИБОСЛАР. REFERENCES. СНОСКИ.

1. Рахимова, Д. М. (2022). МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ УПРАВЛЕНИЯ ЭКОЛОГИЧЕСКИМ ТУРИЗМОМ. Архив научных исследований, 2(1).
2. Mirzakasimovna, D. (2022). The Potential of Ecotourism in Uzbekistan. EUROPEAN JOURNAL OF BUSINESS STARTUPS AND OPEN SOCIETY, 2(2), 140-146.
3. Mirzakasimovna, R. D. (2022). Ways of using Internet Marketing to Improve the Efficiency of the Tour Operator. EUROPEAN JOURNAL OF BUSINESS STARTUPS AND OPEN SOCIETY, 2(2), 58-64.
4. Рахимова, Д. (2023). Актуальные направления развития паломнического туризма в Узбекистане. Engineering problems and innovations.